

Handläggare: Charlotte Dingertz
Tfn: 08-508 10 106

Östermalms stadsdelsnämnd

Skolplikt

- Svar på skrivelse från Helena Bonnier med flera (m).

Förslag till beslut

Nämnden godkänner förvaltningens svar på skrivelsen.

Carina Lundberg Udelepp
Stadsdelsdirektör

Solveig Bellander
Programchef

Sammanfattning

Nämnden har givit förvaltningen i uppdrag att besvara en skrivelse från Helena Bonnier med flera (m) angående vilka rutiner och tillvägagångssätt som tillämpas för att säkerställa att samtliga skolpliktiga barn bereds undervisning.

Förvaltningen lämnar detta tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom programområdet Barn och Ungdom i dialog med skolornas rektorer och i samverkan med socialtjänsten.

Bakgrund

Nämnden har givit förvaltningen i uppdrag att besvara en skrivelse från Helena Bonnier med flera (m) angående vilka rutiner och tillvägagångssätt som tillämpas för att säkerställa att samtliga skolpliktiga barn bereds undervisning. Förvaltningen har fått i uppdrag att redogöra för sex frågor:

Fråga 1. Vilka rutiner som finns för att säkerställa att samtliga skolpliktiga barn bereds undervisning?

Varje skola ansvarar för skolpliktsbevakningen av eleverna inom sitt upptagningsområde. I BoSko-systemet (Stockholms stads datasystem för registrering av elever) kan skolorna kontrollera att alla elever som tillhör upptagningsområdet är inskrivna i en skola och att eleven således uppfyller sin skolplikt.

Inskrivna elever ropas upp första dagen. Avvikelse från BoSko meddelas expeditionen för uppföljning.

Närvarokontroll varje dag. Om eleven inte är närvarande och heller inte sjukanmäld kontaktas hemmet direkt.

Vid frånvaro över 50 timmar under pågående läsår kontaktar mentor/klassföreståndare skolledningen och elevhälsan.

Elevvårdsteamet diskuterar orsaken till frånvaron. När frånvaron har naturliga orsaker sjukskriver skolläkaren eleven.

Är frånvaron ogiltig kallar rektor till elevvårdskonferens (EVK) där fortsatta åtgärder diskuteras och nedtecknas. Vid EVK deltar skolledning, elevvårdsteam, berörd personal samt förälder. Om det inte går att komma tillrätta med problemet kan anpassad studiegång, hemundervisning eller en annan skolplacering för eleven kan vara alternativa lösningar. När anmälan görs till socialtjänsten informeras även chefen för Barn och Ungdom om detta.

Parallellt med anmälan till socialtjänsten arbetar skolan vidare med föräldrarna för att finna en lösning på elevens problem som skolan kan tillämpa. Detta arbete utgår från varje elevs individuella behov.

Socialtjänsten utreder vilka insatser som kan komma ifråga från deras sida. Skolan förnyar vid behov sin anmälan till socialtjänsten så länge problemet varar. Så länge dialogen med föräldrar och socialtjänst pågår arbetar skolan med att försöka lösa situationen.

Om elevens vårdnadshavare inte iakttar sina skyldigheter att se till att eleven fullgör sin skolgång har skolan möjlighet till vitesföreläggande. Ingen av skolorna på Östermalm har hittills använt sig av detta.

Fråga 2. Vilka rutiner som finns för att förelägga viten till vårdnadshavare som inte tillser att deras barn fullgör sin skolplikt?

Rektor tar kontakt med Barn och Ungdomschefen som initierar utredning och tjänsteutlåtande till nämnden när det gäller vitesföreläggande. Ingen av skolorna på Östermalm har hittills använt sig av denna möjlighet. Lösningar har alltid kunnat hittas under processens gång. Skolan kan ta upp en diskussion om vitesföreläggande utan att socialtjänsten behöver godkänna detta. Det är dock inte tecken på ett bra samarbetsklimat om så sker. I socialtjänstens utredning bör istället beaktas vilken påverkan på processen ett eventuellt vitesföreläggande skulle kunna få.

Enligt såväl Skolverkets rättsenhet som kommunens jurister är det mycket sällsynt att vitesföreläggande beslutas. Skolverkets rättsenhet har inte blivit inblandad i något vitesärende eftersom någon skolverksanmälan i denna fråga hittills inte kommit till Skolverket. Enligt Skolverket ska kommunen hålla en ”restriktiv hållning till bokstavstolkning av lagtexten”. Vitesföreläggande ska användas som ett sista alternativ. Det finns inte någon formell tidpunkt då vite ska föreläggas. Barnets rätt till undervisning får dock inte komma i kläm för att föräldrar/vårdnadshavare inte kan komma överens.

Fråga 3. Vilka rutiner för samarbete som finns mellan programområdet Barn och Ungdom och Socialtjänsten kring berörda barn och föräldrar?

Om ett barn inte kommer till skolan eller har andra skolsvårigheter har skolan skyldighet att upprätta en så kallad åtgärdsplan. Om barnet inte kommer till skolan måste skolan i första hand kontakta föräldrar/vårdnadshavare och tillsammans med hemmet försöka lösa situationen. Skolan är skyldig att försöka hjälpa eleven/hemmet att komma över sina svårigheter. Det är först när detta inte ger resultat som frågan om anmälan till socialtjänsten uppkommer. Enligt 14 § SoL (Socialtjänstlagen) ska anmälan göras när det föreligger risk för att ett barns hälsa och utveckling kan skadas eller att barnet behöver skydd för förhållanden i hemmet. Anmälan ska också göras när eleven utsätter sig själv för risker genom missbruk eller annat socialt nedbrytande beteende. Det är alltså inte så att skolan rutinmässigt ska anmäla alla barn som skolkar eller vars föräldrar håller dem hemma. Skolorna i Östermalm anmäler alltid till socialtjänsten om ett barn uteblir längre tid från undervisningen.

Skolornas personal kan ta kontakt med socialtjänsten för att rådgöra kring ett barn som har bekymmer i skolan. Detta sker alltid utan att barnets namn anges. Om skolan beslutar att göra en anmälan inkommer denna alltid skriftligt. I anmälan anges vad skolan anser vara mest oroande gällande barnet.

När anmälan inkommit görs en akutbedömning. Om ärendet inte är akut sparas anmälan till ett remitteringsmöte som hålls en gång i veckan hos socialtjänsten. Där fattas beslut om huruvida utredning ska inledas. Stor skolfrånvaro bedöms som ett allvarligt problem men föranleder sällan att akuta insatser vidtas.

En utredningsplan presenteras för föräldrarna. I denna anges vilka kontakter och referenter socialsekreterarna bedömer vara nödvändiga för att kunna genomföra utredningen. Det kan till exempel vara att träffa elevvården, att ta del av BVC-journaler etc. Det kan också vara nödvändigt att träffa viktiga vuxna runt barnet, om det finns en förälder som bor på annan ort, mor- och farföräldrar och inte minst barnet själv. I detta skede är socialsekreterarna oerhört måna om att försöka åstadkomma en förtroendefull relation till föräldrarna. Det kan ta tid men är en ofrånkomlig del av det professionella arbetet.

Det händer att föräldrar motsätter sig att kontakterna tas och då måste socialtjänsten avgöra om dessa kontakter ändå skall ske. För att utredning ska genomföras utan samtycke måste det föreligga så allvarliga skäl att det inte kan uteslutas att vård enligt LVU (Lagen om vård av unga) kan vara nödvändig. Om barnet har hög skolfrånvaro och skolan har gjort en anmälan beslutas i regel att utredning utan samtycke ändå skall ske.

Förälder kan också motsätta sig att socialsekreterarna får träffa barnet. Socialtjänsten har inte rätt att träffa barnet utan förälders medgivande, utom under vård enligt LVU.

Om en utredning på detta sätt visar att barnets situation för övrigt är tillfredsställande, det vill säga att inga allvarliga missförhållanden föreligger men föräldrarna fortsätter att vägra att medverka i utredningen, är inte olovlig skolfrånvaro tillräcklig skäl för ett LVU-ingripande. Socialtjänsten måste i sådan fall alltid avsluta utredningen. Inga lagliga möjligheter finns att i detta läge vidta åtgärder. I dessa situationer återför alltid socialtjänsten information till skolan om att utredningen avslutas utan insatser och att ansvaret nu vilar på skolan att återigen anmäla om situationen inte förbättras.

En utredning enligt 11 kap, 1 och 2 §§, Sol kan bara pågå i 4 månader. Beslut kan fattas om förlängning. En utredning kan förlängas om föräldrarna inte vill medverka, dock endast en gång.

Fråga 4. Hur många skolpliktiga barn på Östermalm som under de senaste tre åren inte fullgjort sin skolplikt samt i vilka skolor dessa elever gått/går under delar eller hela skolåret?

Östermalms skolor uppger att det under den senaste treårsperioden funnits sju barn som anmälts till socialtjänsten för att de haft stor frånvaro. För fyra barn har lösning kunnat finnas under utredningens gång. Ett barn flyttades av föräldrarna till en fristående skola i Nacka. För två barn har ännu inte en lösning åstadkommits. Ett av dessa har för närvarande hemundervisning.

Det görs inte statistik över hur många av de aktuella barnen inom socialtjänsten som har hög skolfrånvaro. Hög skolfrånvaro är dock en anledning till att skolan gör en anmälan till socialtjänsten.

Fråga 5. Vilka åtgärder förvaltningen avser vidta för att säkerställa att samtliga skolpliktiga barn bereds undervisning?

Under fråga 1 beskrivs de rutiner skolorna har för att säkerställa att ett barn kommer till skolan. Sedan ett år tillbaka informerar rektor Barn och Ungdomschefen när en anmälan till socialtjänsten görs. Detta sker för att samverkan i lokala BUS ska kunna etableras. Barn och Ungdomschefen deltar i sociala delegationens sammanträden då något individärende som berör skolan, till exempel en skolverksanmälan, tas upp.

Förvaltningsdirektören har beslutat att Barn och Ungdomschefen från och med nu ska informeras och bjudas in till sociala delegationen i de fall ärenden tas upp där någon elev inte deltar i någon undervisning alls och således inte uppfyller sin skolplikt.

Förvaltningen kommer i sitt förslag till VP 2006 att föreslå nämnden att en tjänst för att koordinera samarbetet mellan Barn och Ungdom och socialtjänsten inrättas och placeras i Barn och Ungdomschefens stab. Goda erfarenheter av ett sådant arbete har rapporterats från Spånga-Tensta stadsdel.

Fråga 6. Hur avser förvaltningsdirektören tillse att förvaltningen omgående skapar fungerande samverkansorgan mellan fristående skolor och förskolor samt förvaltningens enheter Socialtjänst och Barn och ungdom?

Socialtjänsten och Barn och Ungdom kommer att bjuda in de fristående förskolorna och skolorna till en gemensam träff och information. Denna träff kan öppna för ett samarbete vid stora problem med barn och deras föräldrar. Förvaltningen har goda erfarenheter från arbetet tillsammans med de fristående enheterna efter Tsunamikatastrofen då dessa inbjöds till dialog.

Viktigt är dock att komma ihåg att de flesta skolor på Östermalm har elever från många andra stadsdelar och kommuner vilket innebär att familjeenheten knappast har möjlighet till ett organiserat samarbete med alla förvaltningar. Det är lättare med förskolorna eftersom deras barn bor i stadsdelen och de har också efterfrågat ett utökat samarbete.

Samverkan mellan förvaltningens enheter måste alltid hållas levande och inte bara ske på ledningsnivå. Det är viktigt att samverkan utvecklas på den nivå som möter barn och föräldrar, det vill säga att elevvården respektive förskolans stödteam och socialsekreterarna har ett fungerande samarbete i en konkret situation utifrån den enskilda familjen. När detta samarbete fungerar och det finns ett förtroende för varandras yrkesförutsättningar brukar lösningar lättare kunna finnas.

Bilaga

Moderaternas skrivelse